

İstanbuldan acı bir xəbər gəldi - Türkiyənin mübaligəsiz ən böyük roman yazarı Yaşar Kamal 92 yaşında dünyasını dəyişmişdir.

Onu sadəcə bir yazar olaraq tanıyanlar yaxşı bilirlər ki, Yaşar Kamal dünyanın 40 dilinə çevrilmiş onlarla romanların, trilogiyaların, povestlərin müəllifidir. Yaxşı bilirlər ki, Anadolu folklorundan qaynaqlanan ədəbi türkcənin böyük ustasıdır. Onun əsərlərinin baş qəhrəmanlarından biri - sanki insan kimi dil açaraq, bizlərə kim olduğumuzu, haradan gəldiyimizi, nə üçün bu hala düşdüyümüzü göstərən təbiət, ətraf mühitdir. Təsadüf deyil ki, Yaşar Kamalın romanlarını oxuduqdan sonra Fransa prezidenti Fransua Mitteran onu Parisə dəvət edir, təbiəti ona sevdirə bildiyi üçün təşəkkürünü bildirir və öz dostluğunu təklif edir.

Yaşar Kamal bütün həyatı boyu cəsur,

Yaşar Kamal da bu dünyanı tərk etdi...

mərd insan olmuşdur. Ağır 50-ci illərdə "Cumhuriyyət" qəzetində çap etdirdiyi yazılarında o, qorxmadan, çəkinmədən "torpaq altındakı" Anadolu gerçəyini dilə gətirirdi. Onu bir anda məşhur edən və bir çox dillərə tərcümə olunan "İncə Məməd" romanının

o illərdə yazılması da cəsarətli addımdı. Bir çoxları müxtəlif səbəblərlə - biri siyasi təqibdən qorxaraq, biri karyerasını düşünərək, Nazim Hikmətin adını çəkməyə belə cəsarət etmədiyi bir vaxta, 1959-cu ildə Yaşar Kamal "vətən xaini" Nazimlə görüşmək üçün Parisə gedir və bir neçə gün onunla bərabər olur.

Yaşar Kamal Anadolunun ağalar, bəylər, qaymakamlar, dövlət məmurları tərəfindən əzilən kəndçilərinin haykıran səsiydi. O, "İlanı öldürsələr" povestində olduğu kimi feodal, gerici gələnlərə, adət-ənənələrə gur səsilə və yaratdığı çarpıcı obrazlara qarşı çıxaraq, türk insanının dəyişməsində, budünkü hala gəlməsində böyük rol oynamış və ədəbiyyatın toplumda oynadığı o önəmli rolu sərgiləyə bilmişdir. Və Türkiyə insanı- ziyalıyla, tələbəsilə, prezidentlə, dövlət adamlarıyla, kəndçisiylə,

balıqçısıyla onu göz yaşları içində son mənzilinə yola salmışlar.

Yaşar Kamalın vəfatı mənim üçün bir dost itkisidir. Onunla 1972-ci ildə tanış olmuşdum. Yaşar Kamal, Bəkir Yıldız və mən Alma-Ataada keçirilən Asya-Afrika yazıçılarının qurultayında iştirak edirdik. O vaxtdan da dostluğumuz başlamışdı. Daha sonralar 100 min tirajla "Dünya prozası" seriyasında rusca nəşr edilən və böyük ilgi görən onun tək cildliyini hazırladığım, tərcüməçilərindən biri olduğum zaman bu dostluq daha da möhkəmlənmişdi. Onu yaxından tanımaq, müxtəlif şəraitlərdə görmək, uzun-uzun söhbətlər etmək fürsətim olmuşdu. Yaşar Kamal olduqca səmimi, məzəli, hər kəsə qucağını açan, həyatı dəlicəsinə sevən, dəliqanlı bir insandı. Dəliqanlı dedim bir olay yadıma düşdü.

Keçən əsrin 80-ci illəri başlayırdı. İstanbuldaydım. Bir axşam saat 10 sularında qaldığım otelə zəng etdi və "tez aşağı düş, Anadolu yaxasına gedəcəyik" - dedi. "Yaşar abi, bu saatdan sonra vapurlar, gəmilər də işləmir, ora necə keçəcəyik?" - deyə soruşdum (O vaxtlar Bosforun üstündə körpü yoxdu!). "Orası sənlik deyil, düş aşağı". Yolda bir dostuyla oturmuşdu. Maşına minib Boğazın kənarına gəldik. Bizi bir balıqçı öz qayığıyla gözləyirdi.

Üçümüz də bu balaca qayığa mindik və qarşı tərəfə yollandıq. Yolu yarı etmişdik ki, gördük üstümüzdə nəhəng bir gəmi gəlir. Qayığın motoru zəif olduğundan, elə bil biz yerimizdə çabalayırdıq, o nəhəng gəmi də əjdaha kimi bizi udmağa çalışırdı. Yaşar Kamal məni qucaqlayıb: "Qorxma, Hasan usta belə vəziyyətə min dəfə düşüb, o işini bilir" - dedi. Doğurdan da gəmi bizim 5 metr yaxınlığımızdan keçdi, ancaq onun qaldırdığı ləpələr bizim qayığı kibrit qutusu kimi atıb tuturdu... Nəhayət, qarşı yaxaya gəldik. Sahilə çıxarkən Yaşar Kamal bərkədən gülərək: "Bilirsənmi nədən qorxurdum? Biz heç, sənə bir şey olsaydı, Sovet İttifaqı Türkiyəyə müharibə elan edərdi. Bunun səbəbkarı da Hasan usta oldu" - dedi. O gecə Yaşar abi sayəsində səhərə qədər davam edən unudulmaz bir ədəbi, musiqili, dost görüşünün şahidi və iştirakçısı oldum.

Yaşar Kamal haqqında dünyanın hər tərəfində onlarla, yüzlərlə araşdırmalar, yazılar, namizədlik və doktorluq dissertasiyaları yazılıb, bundan sonra da yazılacaqdır. Onun yaradıcılığı bizim Azərbaycanda da tanınır və araşdırılır. Bundan sonra onun bütün kitablarının azəriçəyə çevriləcəyinə, onun haqqında daha ciddi elmi əsərlər yazılacağına inanıram.

Sən heç bir zaman unudulmayacaqsan, əsərlərin və türkcə var olduqca sən də yaşayacaqsan Yaşar abi!

Allah Yaşar Kamala rəhmət eləsin, torpağı nurla dolsun!

Tofiq MƏLİKLİ